

CORESPONDENȚA LUI FRANCISC HOSSU-LONGIN PĂSTRATĂ ÎN ARHIVA MUREȘENILOR DIN BRAȘOV (II)

Valer Rus
Marcel Morar

În această a doua parte a lucrării se continuă editarea altor 10 scrisori trimise de Francisc Hossu-Longin lui Aurel Mureșianu la Brașov, între 1895 și 1897. Scrisorile, redate în ordine cronologică, nu epuizează întreaga corespondență dintre cei doi bărbați, restul acesteia așteptând în arhiva Mureșenilor, din cadrul muzeului Casa Mureșenilor din Brașov, să vadă lumina tiparului.

Scrisorile puse la dispoziția cititorului se integrează într-o perioadă de timp în care începuse refluxul luptei naționale a românilor din Transilvania, generat de neînțelegerile și rivalitățile din cadrul Partidului Național Român, coroborate cu legislația și acțiunile administrative ale guvernului ungar. Deși nu abundă în informații, din scrisorile lui Francisc Hossu-Longin se evidențiază criticile autorului și ale grupării gazetiste la adresa liniei urmate de partid în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea. Amintind încă din primăvara anului 1895 de necesitatea unor întruniri între liderii gazetiști, Francisc Hossu-Longin căuta prilejul și căile cele mai potrivite, menite a activa lupta românilor transilvăneni.

În corespondența dintre Francisc Hossu-Longin și Aurel Mureșianu primul își exprima părerea că noua linie politică a „Tribunei” de la Sibiu nu-i prea inspira încredere, dar mai ales noii redactori, Elie Dăian și Cornel Diaconovici, pe care îi considera nepotriviți pentru inițierea unei politici eficiente¹. În același timp se arăta nemulțumit și de „Tribuna poporului” de la Arad. Manifestându-și dezamăgirea încă din 1895, propunea ca „Gazeta Transilvaniei” să arate clar ce doreau gazetiștii să realizeze². Eforturile autorului scrisorilor se îndreptau și în direcția mobilizării unui număr de fruntași greco-catolici într-o „conferință prealabilă confidențială”, care urma să stabilească principiile și postulatele programatice cu referire la combaterea intenției de integrare a bisericii greco-catolice în cadrul autonomiei catolice³.

Scrisorile semnate de Francisc Hossu-Longin ne introduc în atmosfera anilor 1895-1897, marcată atât de nemulțumiri și dezamăgiri dar și de justificări și argumentări ale acțiunilor fiecărei grupări din cadrul Partidului Național Român, fiind în același timp importante izvoare de informații pentru istoricul interesat de criza postmemorandistă.

Anexe

1.

*Deva, 7. Mart. 1895*⁴

Iubite Amice!

De cand m-am reîntors acasă, - după o absență de vreo 5-6 săptămâni, - întru atâta am fost de ocupat, încât abia am putut pune la cale, treburile mai urgente.

Iată cauza, pentru care am întârziat, cu scrierea acestei epistole.

¹ Vezi scrisoarea nr. 7.

² Vezi scrisoarea nr 1.

³ Vezi scrisoarea 10.

⁴ Sublinierile în textul original cu o linie vor fi marcate în textul nostru cu caractere italice.

Când m-am reîntors din Băsești, m-am abătut și pe la Dr. Isac, - care iarăși sosise chiar în ziua aceea din o lungă călătorie.

Fratele Isac mi-a citit epistola ta și după o conversare până târziu, mi-a spus, că-ți va scrie, cât mai în grabă, și îți va comunica vederile lui și cele ce i-am spus și eu.

Cred, că de atunci îți va fi scris.

Venind acum la prețuita ta scrisoare, adresată mie, cu data 11 Fauru a.c. îți răspund următoarele:

Mersul lucrurilor, în cele ale politice, m-a convins și pe mine, că într-o adevăr a sosit timpul, ca să ieșim odată din amonia în care ne aflăm și să ne punem mai cu energie pe lucru, că dacă va mai dura mult așa, apoi se vor încurca lucrurile în așa măsură, încât pe lângă cea mai mare bunăvoință, nu vom putea isprăvi nimic.

Pentru aceea eu și acum sunt de părere, ca să nu mai traganăm mult timp, ci să convenim, cât mai în grabă, și să ne hotărâm sau într-o parte, sau în altă. Vă invit deci cu toată dragostea, aici în Deva, unde de prezent sunt singur.

Ziua convenirei, las să o stabilești tu și apoi să avizezi și pe Isac și pe Frâncu. Pe Dr. Miha, putem conveni, dar dânsul, de vre-o câțiva ani este într-o stare de tot curioasă. Nu știi ce se zice de el, apoi el în toată viața lui a fost un om retras și s-a ocupat numai de interese locale. Cu toate acestea, dacă poștești, Eu îl pot invita, mă tem însă, că nu va veni.

Fie cum va fi, noi pentru aceea ne putem consulta și atunci vom vedea ce vom decide.

Nu știu, dacă Isac, și-a comunicat, ceea ce eu i-am zis ca să-ți comunice.

Eu adică sunt de părere, că orice consultare din parte-ne, ar rămâne fără nici un rezultat real, de cum-va vom conveni iarăși nepregătiți.

Tu cunoști bine, mersul lucrurilor și știi prea bine, că noi astăzi, suntem aproape în imposibilitatea de a face ceva, fără a ieși la lume cu un plan bine combinat și fără a spune lumii iată cine suntem, iată ce voim.

Pentru draga de solidaritate, noi am lăsat, ca o seamă de oameni, să cangreneze toată opiniunea publică și tot mereu să ne suspicioneze, - fără ca noi, să arătăm la publicul cel mare, că nu este adevărat, ce scriu și zic ei; - că nu este bună și folositoare calea pe care au sedus ei lumea și fără ca să spunem, că noi ce și cum am voi.

Cel ce va scrie o dată istoria luptelor noastre politice, va trebui să constate, că în Transilvania, în acești ani, au fost și un Dr. Aurel Mureșianu, un Dr. Isac și Dr. Frâncu, români înzestrați cu multe și eminente calități, cu multă de neam și factori nepătați, dar nu au avut, la timp, destulă energie și abnegațiune, a pași mai rezolut și a nu lăsa, ca răul să crească.

Nulitățile și păcătoșii, care astăzi se par a monopoliza cauza română, au știut și știu exploata orice ocazie, pentru a-și face trebșoarele lor, și lumea, gata de a crede la cei ce fac numai sfară, vede, că noi tăcem și din aceasta ușor poate presupune, că ala dacă sunt adevărate ceea ce se răspândesc despre noi, - și așa ei mereu ocupă teren și noi petrecem în contemplați numai.

Când însă publicul cel mare, va vedea, că noi ce voim și că care (sic!) este baza pe care stăm, - apoi când va vedea că noi într-o adevăr și facem, aceea ce zicem, - dacă nu alta, dar va trebui să ne respecte, de am fi numai 4-5 inși și cu timp numărul nostru se va spori și cei buni-ne vor urma. Ei, și dacă nu ne va urma nimeni?!

Vom putea avea mângâierea și liniștea conștiinței, că am ieșit cu vederile noastre la lume, și am făcut tot, ce ne-a fost cu puțință, și deci răspunderea nu va fi a noastră!

Nu este deci altă mântuință, decât să ieșim la luptă, cu toată energia cu toată puterea convingerei și fără a căuta la susceptibilități; ci înaintea noastră să nu fie alta decât sfânta cauză a nefericitului nostru popor, - și dacă vom cădea, vom cădea cu cinste!

Așa dară, voi care aveți talent, aveți cunoștințe, aveți un trecut nepătat și știți, ce voiți, voi care sunteți convingși, că nu este bine, ceea ce azi se face, pe terenul politic, - voi, care puteți avea și autoritatea și voi care aveți și datoria morală, - sunteți datori, înaintea lui Dumnezeu și a istoriei, - trebuie să gătiți un plan precis, al da publicității și a zice națiunii: Iată cine suntem, iată ce voim! Cine crede că este bine să facă ceea ce zicem noi și să se însoțească cu noi, apoi „lepădând toată grijea cea lumească” să ne consacram, pentru a putea realiza programul și politica ce credem noi de salvatoare.

Puneți-vă deci la lucru, și veniți fiecare, cu cea ce a-ți făcut și nu așteptați, ca să facă oameni, care nu se pricep și nu au cunoștințele, ce le aveți voi.

Mai multe în persoană. Pe aici a început de azi noapte o nouă și vicoloasă iarnă, tot ninge și suflă vânturi cumplite. Salutări frățești la cei din redacție. Ție o sinceră strângere de mână până la revedere.

Francisc

Doc. 3290, dos. 340/A

2.

Deva 3. Aprilie 1895

Iubite Amice!

Pe când am primit eu epistola ta, din 31 Mart. vei fi primit și tu a mea – și din publicațiunea de astăzi, văd că ai și primit-o.

De la Cluj, mi s-a scris, că Dr. A. Isac, încă nu s-a reîntors din Viena, se vede, că e mare, comoara, ce are să aducă de pe acolo.

În astă stare, nu știu, cum ne vom putea întruni până la Paști. Las în voia și în hotărârea ta.

Ca să fi orientat, într-o privință îți fac cunoscut, că adjunctul meu, Andrei Pop de câteva săptămâni, s-a dus la Pesta, să facă un rigorosu (examen, n. n.).

L-am încredințat, ca să meargă și se cerceteze pe socrul meu și să vadă, ce mai zic morboșii de acolo, sau cel puțin soțiile lor, dar precum vei fi citit în Dreptatea, nu a fost lăsat să intre și așa s-a înțeles cu D-na Mihalyi.

Îți aclud (înaintez, n.n.) epistola lui, cu acea rugare, ca după citire să mi-o retrimiți.

În Ellenzékul de astăzi, între varietăți, este o nația „Olá fése Elódések”. În aceea, se zice, că eu „am crescut cu stipendiu de la Kun Kocsárdt”.

Se înțelege, că acea observare, s-a făcut, cu tendința, de [a] mă prezenta, ca pe un nerecunoscător și ca și cum eu, aș fi primit vreo-dată ceva, de la Kun Kocsárdt.

Minciună obraznică. Eu studiile gimnaziale le-am frecventat în gim. rom. din Beiuș și niciodată nu m-am împărțit de stipendiu, cu atât mai puțin, am primit cândva de la maghiari ceva, nici nu am fost în serviciu unguresc.

Totul se reduce la faptul, că a opta clasă gimnazială, am absolvit-o în colegiul reformat din Orăștie, unde mai erau și alți români precum Dr. Mihu, Petru Truția, Petru Rimbaș și alții.

Pentru aceea, am scris ziarului Ellenzék, corespondența alăturată. De cumva crezi, că merită ca să mă demit în corespondența cu ei, atunci te rog pune-o pe poștă și reține conceptul și traducerea alăturată la tine, ca să o ai, la o eventuală polemizare.

Asemeni și de datele și declarațiile de mai sus, să te folosești, numai în cazul, dacă vei crede, că va trebui să te folosești.

4) Acum alta.

Am aflat din foarte sigur, că sâmbăta trecută (26.) membrii comitetului part. național, s-au întrunit în Cluj. Dr. I. Rațiu, socrul meu, Dr. Miháli, Ciuta, Vajda Dénes și nu știu încă care, și s-au tot sfătuit, că ce să facă. Se spune, că toată discuția s-ar fi învârtit pe lângă aceea, că cine e trădătorul, cine cu trădătorii, apoi că noi – bag seama trifoliul nostru, - pentru ce nu-i sprijinim, că oare ce voim și altele.

În fine s-a decis, ca Dr. Miháli și Ciuta, să meargă prin țară și să ispitească, că ce mai zic și alții, că ce ar fi de făcut. Așa dară să fii pregătit, că vor merge și la tine.

La mine încă vor veni, cât mai curând, poate după sărbători, deci bine ar fi, ca până atunci noi să fim înțeleși, că ce să le răspundem. Deci scrie în cauza asta și lui Amos – poate îi voi scrie și eu, dar tu nesmintit să-i scrii, da daca el știe mai mult fiind aproape de Dr. Rațiu și poate se va fi întâlnit în zilele acestea cu socrul meu.

Vă salut pe toți cu dragoste

al tău sincer amic

Franci

Doc. 3291, dos. 340 A/1

3.

Băsești 20. Maiu 1895

Frate Aurel!

Eu, în 23. Mai dimineața, voi sosii la Deva și sâmbătă, voi merge la instalarea Mitropolitului în Blaj.

Sper, că acolo ne vom întâlni, - dacă nu, scrie-mi cum și când am putea conveni.

În persoană mai multe și până atunci te gratulez de noua pășire.

Să se facă lumină odată.

Salutări cordiale

Francisc

Doc. 3293, dos. 340/A

4.

Deva 7/XII (1)895

Frate Aurel!

Îți trimit coresp. alăturată și o invitare, rugându-te să le publici.

Mâine, cred ți-oi putea scrie mai pe larg în altă chestiune.

Salutare

Francisc

Doc. 3295, dos. 340/A

5.

Deva 1/I (1)896

Iubite Amice!

Îți aclud un scurt raport despre restaurarea de la noi.

Vezi așa, frate Aurel, acum ești tu la rând. Dă, să meargă (...) din ei, să se curețe aerul de miasme.

Grăbesc să nu întârziu de la poștă.

Sărbători fericite la toți.

Te îmbrățișează

Francisc

Doc. 3297, dos. 340/A

6.

Deva 21 Ian. (1)896

Iubite Aurel!

În situația extraordinară în care ne aflăm în prezent, oare - nu ar fi sosit timpul, ca să ținem și noi o conferință oarecare?

Eu ieri am fost la Cluj și am vorbit, cu Dr. Isac și i-am făcut propunerea, ca să te invite pe tine și pe Dr. Frâncu pe 26. adică pe Domineca Ianuarie la Cluj.

Eu cred, că s-ar putea chema și Andrei Cosma Brădiceanu și poate Dr. Ciuta, dar oare Dr. Hossu și Bunea din Blaj? Mocsony? De cumva timpul ar fi prea scurt, atunci am putea pune o altă zi, dar Dr. Isac îmi zicea că iarăși se duce, să facă comori și în cazul acela am putea conveni aici în Deva, precum era de mult vorba.

Eu la tot cazul, Duminică voi fi în Cluj, pentru aceea tu, deloc să-mi scrii, ce părere ai, că să mă știi și eu acomoda.

Am scris azi și lui Frâncu, Isac și Andrei Cosma. Cu salutare

Francisc

Doc. 3298, dos.340/A

7.

Deva 8. Ian. 1897

Iubite Amice!

Constelațiile întristătoare de astăzi, multele necazuri de pe aici și alte multe, m-au deprimat și pe mine, ca niciodată în viața mea, - iată cauzele pentru care nu ți-am scris atâta timp.

Amicul Amos îmi scrisă, că va veni pe aici, ca să mai consultăm și să-mi spună, cum v-ați înțeles și voi, dar și cu astă dată m-am ales cu promisiunea.

Au trecut și sfintele sărbători iaca-așa și acum iarăși am să continuu cele de toate zilele.

Cred, că vei fi primit și tu un apel, sau protest a lui Dr. I. Rațiu.

Se vede, că nu multă ispravă a făcut, că până acum tace.

În aceste părți, puțini vor fi subscris acel protest, care după părerea mea, nici nu mai are vreun înțeles.

În această cauză am scris și lui Amos și el îmi răspunde, că lui nu i s-a trimis acel apel, apoi i l-am trimis eu, dar de atunci tace.

A sosit și noua Tribuna. Lasă că publicul s-a scârbit și de Tribuna lui Daian, dar apoi Tribuna Poporului, nu e altceva, decât Revista Oraștiei, în o formă nouă.

Fraze goale, săracie de principii și un eclatant testimoniu, cum pot fi de șireți și unii oameni fără nici o calificare.

Eu din parte-mi nu-i dau nici o importanță și a-și fi de părere, ca, pe cât vei putea, să nu te demیți cu ei în polemice - lasă-i să se frământă ei cu Tribuna și cu Rațiu, până vom ajunge la sfârșit.

Pentru Gazeta, eu din parte-mi, voi face tot posibilul pe aici, - apoi aștept pe fratele Frâncu, să vedem, cum cugetă el să facem.

Poftindu-vă la toți an nou fericit, în special ție sănătate deplină și putere sufletească, că în lupta grea, în care ne aflăm, să nu obosești, că apoi vai de cauza noastră, - te rog a spune cele mai sincere complimente prea Him. Doamne. Îmbrățișăm pe drăguții voștri copii și le dorim sănătate și fericire.

Dl. Dr. Andrei Pop, adjunctul meu, a făcut o corespondență, despre congregațiune, te rog, a publica, că eu nu am apucat să o fac.

Cu dragoste și o sinceră strângere de mână.

Francisc

Doc. 3313, dos. 340/A

8.

Deva 2 April. (1)897

Iubite Amice!

Aici alăturat îți trimit și restul corespondenței de ieri, cu rugarea, ca să o publici.

Apelato, pentru aceea am aflat cu cale să o public în tot cuprinsul, ca să vadă și în alte părți a țării, că așa trebuie făcut în cazuri ca și acela de la Poiana.

Cu salutări cordiale

Francisc

P.S. Te rog trimite Gazeta, în care va apărea corespondența și la adresa Dlui *Dr Andrei Popa cond. de adv. în Deva*, ca să aibe și el acele numere în care partea leului este a Dsale și i-ar pare bine de atențiune

Servus Francisc

nrii 66, 67, 68, 69, 70

Doc. 3316, dos.340/A

9.

Deva 8. Maiu (1)897

Frate și amice Aurel!

Ca să fii liniștit deplin, îți comunic, că ambele tale scrisori, le-am primit ieri dimineața, adică în 7.Mai.

Epistola ta din 5. Mai, a sosit aici în 6 dar numai cu trenul de după amiaza și de aceea nu mi s-a înmânat, decât cu cea de a doua care a sosit ieri dimineața, cu trenul de dimineața.

De la N. Densușianu nu am primit nici răspuns telegrafic (căci și lui i-am telegrafiat, ca și ție) și nici în scris, - și așa, mai că vei fi având dreptu, că va tace.

Astăzi i-am scris și lui Amos comunicându-i și lui părerile tale. Cât pentru vederile tale, nu am să fac nici o obiecțiune, mai esențială, deorece, în general și tu ești de părerea noastră, și așa, numai verbal, am putea discuta mai amănunțit. Îndată ce voi căpăta răspuns de la Densușianu și-oi scrie, - asemenea și dacă îmi va răspunde Amos, la epistola mea de astăzi.

Mă tem, că bietul de el va fi morbos, că a avut o comisiune (?), foarte grea și plină de agitații.

Numele cele convocând, nu ți le-am putut comunica, deoarece nu știu, cei de la Cluj, primi-vor, să invite, pe cei ce noi le-am recomandat, fii însă liniștit, că am cumpenit și lucrul acesta.

De la Cluj și Dej încă nu știu nimic, că până azi, nu am primit nici o știre, dar dacă voi primi te voi aviza. Acum dragă numai atâta, ca să nu scap poșta cu iubire și frăție

Francisc

Doc. 3318, dos. 340/A

10.

Deva 13. Maiu (1)897

Iubite Amice!

Cred, că vei fi primit și tu invitarea lui Bohățel, la conferința confidențială, ce se va ține, în Cluj, la 18. Mai, adică Marția viitoare, la care și tu ai venii nesmintit și cu orice sacrificiu, pentru că atât prezența ta personală, cât și cunoștințele tale în materie, reclamă nesmintit ființa ta de față, apoi și noi neclintiții tăi amici, dorim și așteptăm, că unde e lucrul mai greu, tu să nu lipsești și împreună cu tine să punem la cale o cauză așa importantă.

Eu - și probabil și soția mea - voi pleca de aici Luni în 17. Maiu la 11. ore, la 1 ora vom fi la Teiuș, unde apoi vom putea conveni și cu tine, ca pe la 5 - 6 ora să ajungem la Cluj.

Prorocirea ta cu Nicolae Densușianu - durere - s-a împlinit, că nici la epistola mea și nici la 2. telegrame, ce i-am adresat, cerând răspuns, nici o literă nu mi-a scris - și acum nu știu, pierdutus-a epistola mea și telegramele, dar la tot cazul sunt îngrigitu.

În asta stare a lucrului, nu rămâne, decât tu, îndeosebi, să te îngrijești, ca cel puțin o parte din material să-l avem la îndemână, ca după sfara făcută, să nu rămânem de răs înaintea celora, pe care cu atâta greutate, i-am câștigat și fără care nu ne este iertat să ne prezentăm.

Eu am „Istoria lui Papiu Ilarian” două volume din: Documente privitoare la istoria Românilor part. I și II colecțiunea Densușianu a lui Hurmuzaki.

Conciliul provincial din 1882 - 92. Critica făcută lui Densușianu în broșura - Șematismele din dieceza Lugojului și a Gherlei, - acte și (...) de Moldova și altele, - am și Gazeta unde a scris Densușianu, - dar aceea o caută tu, ori scrie-o pe o corespondență și le vom duce acolo cu mine.

Așa dară la lucru dragă Aurică, - apoi la revedere pe larg cu toate. Cu dragoste

Francisc

Schiță de acțiune

I. În vederea iminentelor acțiuni, puse în perspectivă, pentru autonomia generală catolică, - și considerând, că la anul 1871 s-a luat poziție, din partea fruntașilor greco-catolici români, în chestiunea autonomiei catolice, - se ivește necesitatea de a convoca un mic număr de fruntași distinși, pentru a delibera asupra întrebării: dacă și cum și când e potrivit, că inteligența mireană, să-i marcheze linia de conduită?

Prin urmare, în acest scop e a se convoca prin Ilust. Sa Dl. Alexandru Bohățel o conferință prealabilă confidențială a fruntașilor din lista alăturată sub 1/ pe ziua de 18 Maiu st.n. în Cluj.

II. Conferința confidențială de la Cluj va avea să decidă:

1. Convocarea tuturor credincioșilor gr.cath. mireni, din întreaga provincie metropolitană (arhidieceza și cele trei dieceze) la o conferință regnicolară, pe ziua de 29 Iunie a. c. st. n. la Cluj.

Acest convocator, are să fie semnat de toți fruntașii participanți la conferința confidențială și să se adreseze:

a) ad personam la toți fruntașii greco-catolici din țară și în special la cei

2) însemnați în lista de sub 2/

b) la toate parohiile gr. cath. spre publicare

c) la ziarele române

2/ Să fixeze ordinea de zi alăturat

3/ Aici sub 3/

3. Să însimne ținerea conferinței regnicolare, la autoritățile competente conform actului de sub 4/.

4. Să aleagă o comisiune centrală executivă, în Cluj, de patru persoane, sub conducerea Il. Sale M. Bohățel

5. Să fixeze principiile și postulatele programatice, care le va avea să le enunțe conferința regnicolară și mijloacele de execuție, pentru validarea acelor principii – postulate.

Principiile și postulatele programatice au să fie:

a) cele depuse în actul unirii cu Biserica Romei

b) Cele depuse în manifestele electorale ale clerului gr. cath. făcute din incidentul alegerilor mitropoliților de Alba Iulia și Făgăraș.

c) Cele depuse în hotărârile conferinței regnicolare din Alba Iulia, ținută la anul 1871.

De pe baza acestora:

A) Reclamarea unei autonomii a bisericii greco-catolice independente de organismul autonom al bisericii romano-catolice din țară, pe baze electivă și mixte, compusă din elementul clerical și mirean pentru toate afacerile, care nu sunt de domeniul dogmelor.

B) Mijloacele executive au să fie:

1) Deputațiune către mitropolitul gr. cath. Dr. Victor Mihalyi și adrese, către episcopii Mihail Panel, Dr. Ioan Szabo și Dr. Demetriu Radu, prin care să li se ceară, ca ei să valideze în puterea poziției lor ierarhice și de drept public, principiile și postulatele conferinței regnicolare și în acest scop:

a) Să aducă la cunoștința organelor ierarhice romano-catolice acele principii și postulate;

b) tot așa la organele puterii executive (guvernul) și

c) la organul legislativ din care fac parte (casa magnaților)

Să petiționeze, pentru acordarea autonomiei catolice. în cadrul formulat de conferința regnicolară:

d) la coroană și

e) la pontificele roman și

f) să convoace, încă înaintea unei eventuale convocări a congresului constituent catolic un sinod mixt din întreaga provincie metropolitană, pentru a delibera asupra principiilor de organizare a autonomiei biserecii gr. cat., pentru de a vota: un proiect

de statut de organizare, și a fixa pași de lipsă pentru asigurarea primirii acestui statut organic, de o parte prin factorii constituționali de stat, de altă parte de pontificele roman.

1. Deputațiune la coroană, cu memorand, pentru validarea principiilor și postulatelor conferinței regnicolare.
2. În același scop deputațiune cu memorand la pontificele roman.
3. Un apel către preoțime și poporul credincios, ca cu toate mijloacele strict legale și constituționale să-și exprime adeziunea la principiile, postulatele și pașii de execuție întreprinși de conferința regnicolară. (...) ⁵.

Doc. 3319, dos. 340/A

⁵ Acest document nu are continuare în original.

THE CORRESPONDENCE OF FRANCISC HOSSU-LONGIN KEPT
IN THE MUREȘIENI'S ARCHIVE FROM BRAȘOV (II)

Abstract

In the Mureșianu's archive, from the *Casa Mureșenilor* Museum, Brașov, several letters of the famous politician from Deva Francisc Hossu-Longin are kept. The letters are addressed to members of the Mureșianu family.

The 10 letters are part of the correspondence of Francisc Hossu-Longin with Aurel Mureșianu, written during 1895-1897, period of time corresponding to the beginning of the post-memorandum crisis.

These letters not only capture the atmosphere of the respective years, but they are also important source of information for the historian with an interest in those times.